

Euphorbium enim tritum, aut si recens & molle est, minutim confectum oleo cum uino feruenti paulatim immittatur, & ad uini consumptionem semper mouendo coquatur.

Oleum castorij Nicolai fit ex castorij unc. una, cocta in olei lib. una, ad consumptionem tertie partis castorem retinenda.

Coquitur etiam id oleum cum pauco uini, ut unc. duabus nam si per se coquatur, & oleum vrendo nigrescit, & castorium uane scit. Potest tamen sine uino in sole coqui sæpe mouendo.

Oleum uulpinum Mesue sic fit, Vulpes integra tantum exenterata coquitur in aque fluuiialis & marine aut salse, ana sextario uno, olei antiqui clari sextarijs duobus & dimittit, coque ad aque consumptionem, & uulpis carnum dissolutionem exprime & repone.

Oleum lumbricorum fit ex lumbricis in uino albo diligenter lotis, & oleo, & pauco uini rubri incoctis ad uini consumptionem, deinde colatur & exprimitur leuiter oleum, ac reponitur. Sunt qui tritos deinde lumbricos eidem oleo permiscant in unguenti formam, nec inutiliter.

DE VNGVENTIS SE-

ctio decima.

Paulus. c. **V**NGVENTVM, quia partibus inungitur, dictū, crassius est oleo, liquidius

cc

cerato, vt ex vnguentis Galeni, & aliorum constat, huius materiæ sunt platarum partes, & multæ animalium, metallica etiam & terrea quædam in his succi recetes, & fluidi quando absumuntur, vt in oleis, iidem si sunt ficci, aliquo sunt humore dissoluendi.

Si herbæ in vnguenta recipiantur, vel puluerantur si sunt siccæ & aliis miscetur, vt metallica & terrea, & alia plurima: vel humore aliquo, vt vino macerantur, etiã virides coquantur, exprimuntur: deinde reliquis vinũ id vel aliud incoquitur, ad sui consumptionem. Liquores ficci, & gummi, & resinæ, vel teruntur quãdo sunt ficciora: vel pistillo calido soluuntur, vel humore idoneo, quãdo præsertim sunt humidiora.

Fiunt aut vngueta nunc igni, nunc sola subactione, sed longa, vt vnguentum ex lithargyro nutritũ cum oleo, aceto, aliis, & quæ alia similiter nutriti diximus lib. 2. Sic argentũ viuũ citra ignem aliis miscetur, quod in vaporem promptè totum abeat.

Vnguētis, ceratis, emplastris, æstate minus olei, ceræ, & similitum corpus dantium miscemus: hinc plus quod huius frigiditate etiam liquidiora cogantur, & duriora appareant, æstate contra etiam ficciora per colliuationem mollescant.

Cera cum oleo liquata igni aufertur, &

B

refrigerando continenter mouetur, vbi iam modicè coiuu pulueres paulatim permiscen-  
tur, idque ne fiat grumosum vnguentum. Alii  
vbi refrigerado coiuu in sartagine cochlea-  
ri, aut spatha ferrea in bracteolas deradunt,  
in mortarium imponunt, & adiectis paulatim  
pulueribus diu tribulant. Quod præceptum  
plurimis his vnguētis est commune.

*Vng. regis* Vnguentum aureum Mesue recipit cere flauæ unc. sex, olei boni lib. duas & semissem, terebinthine unc. duas, resinæ pineæ & colophonice ana unc. unam & semissem, thuris, mastiches, ana unc. unam, croci, drach. unam.

Cera ex oleo liquata puluerata resinæ affunduntur, his liquatis terebinthina mox igni aufertur, vbi refrigit, puluis reliquorum adicitur.

Vnguentum pompholygos spurium recipit olei rosati unc. decem, cere albe unc. quinque, cerise lotæ unc. quatuor, plumbi usti, pompholygos ana unc. duas, thuris unc. unam. Coque oleum rosatum cum succo solani ad ipsius consumptionem, tunc adde ceram: deinde reliquorum puluerem tenuissimum misce in mortario, ubi refrigit, quo dixi modo.

Ceræ unc. duæ, aut unc. duæ, & dimidia satis sunt vnguento. Hæc enim quantitas emplastrum fecerit, pompholyx vera misce

ſceatur non vt hodie cadmia.

*Vnguentum baſilicum minus Meſue recipit reſinæ picis, ceræ, ana olei quantum ſufficit.*

Tetrapharmacum hoc Galeno & Paulo aliter fieri docuimus in Meſue. Cera in oleo liquata, pix & reſina puluerata iniiciuntur, quibus liquatis igni aufer. Si verò craſſius tritam picem immittas, quia tardius liquatur, ob id diutius ignem tolerat, & velut vritur, nigrumque facit tunc vnguentum. Ceræ & reſinæ vnc. dimidia, olei vnc. duæ, picis vnc. vna.

*Vnguentum Aegyptiacum Meſue recipit eruginis aureos quinque, mellis aureos quatuordecim, aceti acerrimi aureos ſeptem coquenda igni adiuſtam craſſitiem.*

Mel cum aceto primùm aliquandiu coquitur, deinde additur ærugo & percoquitur. Iuſta autem craſſitates ex notis prius dictis intelligitur, hoc eſt, ſi eius portio vaſi ſtanneo, aut marmori impoſita & refrigerata coëat, nec adhæreat. Aerugo coctione tranſmutatur in rubrum, ſicque minus terret vnguentum ægros quàm viride.

*Vnguentum album Rasis recipit ceræ albe vnc. unam, ceruſe in aqua roſarum lotæ vnc. duas, \*olei roſati vnc. quatuor. Sunt qui addunt \* Vnc. paucum aceti, alij etiam vnc. unã libæ argyræ, alij unam.*

caphuræ drac. duas, alij duo albumina ouorum,  
omnes recte pro uario medici scopo.

Hodie plerique addunt omnia hæc præ-  
ter lithargyrum. Alii olei vnc. 12. cerusæ,  
ceræ albæ ana vnc. 4.

Vnguentum desiccatiuum rubrum notum re-  
cipit cadmiæ lapidosæ, terræ sigillatæ, ana unc.  
4. lithargyri auri, cerusæ, ana unc. tres, caphuræ  
drach. unam, ceræ unc. quinque, olei rosati & uio-  
lati ana uncias sex.

Præstantius effec cum solo oleo rosato,  
& eo facto ex oleo omphacino, quia magis  
stringeret & ficcaret.

Lithargyros cum oleis aliquandiu nu-  
tritur super ignem, cera deinde liquatur in  
his, deinde reliquorum puluis tenuis. pau-  
latim adiicitur.

Vnguentum enulatum spurium recipit radi-  
cis enulæ campanæ costæ cum aceto, & trita, &  
creta lib. unam, axungia porci, olei communis,  
ana unc. tres, cere nouæ, argenti uiui, salua homi-  
nis ieiuni extincti, terebinthine lotæ ana unc.  
duas, salis communis puluerati unc. semissem.

Cera in oleo liquatur, axungia, deinde,  
post additur enulæ pulpa, deinde argentum  
uiuum, & sal, post id terebinthina. Sunt qui  
argenti uiui loco salubrius miscent sulfur,  
alii vtrunque omittunt.

Vng

Vnguentum populeum Nicolai recipit oculo- A multis  
rum populi lib. dimidiam foliorum papaueris ni huic dupla  
gri, mandragore, hyoscyami, solani, semperuiui aut tripla  
parui & magni, lactuce, personate, cotyledonis, cõponitur.  
tiolæ nigra, summitatum rubi tenerrimarũ, ana  
unc. tres axungie porci sine sale lib. 3.

In hac regione populi flores & herbæ in  
idem tempus non incidunt. Nam oculi po-  
puli Martio erumpunt, herbæ Iunio vigent:  
ob id oculos ipsos in mortario per se teri-  
mus, deinde cum dimidio axungie porci pur-  
gatæ (sæuum dulce vocamus) multũ diũque  
tũdimus, in vase operculato recõdimus heb-  
domadas 5. 6. menses duos, dum herbæ vi-  
geant. Hæ incisæ & per se pistillo ligneo tri-  
tæ, quia simul ob lentorem, & multitudinẽ  
non possunt cum oculis populi, & sepo co-  
quuntur, cernuntur omnia, & si opus est pa-  
rum recoquuntur, reponuntur: vt tamen vi-  
reat magis, super adde coctioni solani titi  
manipulos duos, non maleficorum more  
æruiginem.

Vnguentum tripharmacum Mesuæ recipit li Vng. de li  
thargyrum leuissimè tritum in mortario ad iu- thargyro  
stam crassitiem, eribulandum cum aceto & oleo nutrito.  
uicissim & paulatim affusis: si uerò coquis ad ace-  
ti consumptionem, & lithargyri fusionẽ, ut cras-  
sefeat magis, fiet emplastrum.

B 3

\* *Dictum* Vnguentum \* apostolorum Auicenna s. can.  
 quia sim - recipit terebinthina, cera alba, resina, ammo-  
 pliciter 12 niaci ana drach. quatuordecim, eruginis, opopa-  
 constat naxis ana drach. duas, aristolochie longa, thuris  
 quot sue- masculi, bdellij ana drach. sex, myrrhae, galbani  
 runt apo- ana drach. quatuor, lithargyri drach. nouē, bdel-  
 stoli. lium si molle est, ammoniacum, opopanacem cum  
 aceto macerabis nocte una, postridie calefac, co-  
 la, iterum pende: & ponderi horum legitimo, te-  
 rebinthinam permisce, quæ tam belle hæc, ac cæ-  
 tera comprehendet, ut uix sis erraturus: lithargy-  
 rum autem in oleo nutries aliquandiu sine igni  
 friatum. Post igni trade: ubi calet, ceram immit-  
 te. Hac liquata igni aufer, liquores, ut dixi, para-  
 tos misce: ubi refrixit, reliquorum puluerem pau-  
 latim adijce, & bdellij si est siccus, quale nobis  
 est adulterinum.

Olei librae  
 sint astate  
 due, hye-  
 me tres.

Rarum vsu, tamen ob componendi &  
 miscendi magnam difficultatem sæpè ad  
 operis specimen probandis seplafiaris para-  
 ri imperatur.

Emplastrum apostolicum Nicolai Ale-  
 xandrini ab hoc diuersissimum est, & con-  
 stat simpl. viginti & vno.

Vnguentum martiatum cum Hermolao,  
 vel Martianum cum aliis, & de althæa, &  
 Arragon, & Agrippæ (quæ quatuor vulgus  
 ole

olea 4. calida vocat) quia rarò componuntur, omisi, ex Nicolao petenda si componendi necessitas inciderit, & vnguentum in gratiam comitis cuiusdam ad menses cohibendos scriptū, quia omnibus & folis astringentibus constat, vt emplastrum contra rupturam, si tamen componēdi cupiditas tibi incesferit, aut etiam necessitas, nobis scribitur in fine vnguentorum Mesuæ cum vnguento citreo, & aliis non paucis hodie obsoletis: quanquam & vnguentum citreum, etiam hodie quidam componūt, incerti tamē quid amentum dulce sit.

Nam sunt qui lapidem vitri (quam axungiam vitri vulgò vocant) alii gypsum lucidum, alii aliud. Forte autem corrupta vox ex amianto lapide quo adulterāt hodie alumen scissille illi aspectu simillimum, sed alumen vrit, amiantus est dulcis. Eadē ambiguitate tenetur in antalli lapide, & in gersa serpentaria quam vocem ex cerusa, syncope, n, corruptam esse est perspicuum. Est enim velut aut cerusa, aut amyllum (sic enim etiam quidam vocant) ex radice ari, vel dracūculi depellata, trita, ficcata citra lotionē his aliis post lotionem cum aqua rosarum.

Cerote & cerelæon Græcis nobis ceratum à cera dictū, medicamentum consistenzia quodammodo medium inter vnguenta



& emplastra.

*Mesue.*

*Ceratum Galeni refrigerans recipit ceree albæ per ablutionem unciam unam, olei rosati ex ompnacyno facti uncias quatuor, fiat ceratum in uase duplici, quod dum est refrigeratum, multum diuque ex aqua frigidissima, & postremò pauco aceto albo puro subigatur.*

Non esse autem ceratum hoc aqua & aceto imbuendum nisi tempore utendi, abunde ex Galeno in Mesue sectione vndecima docuimus. Postremò aqua rosarum imbuunt hodie quod probo, sed diu seruari nolo, præfertim aëre calido, quia vires suas perdit, & graueolentiam acquirit.

*Ceratum santalatum Mesue recipit ceree albæ, drach. triginta, olei rosati lib. unam, rosarum drach. duodecim, santali rubri drach. decem, santali albi & flauis ana drach. 6. boli Armeniacæ drach. 7. spodij drach. 4. capburæ drach. 2.*

*Spodium  
Arabū nō  
Græcorū  
Calidum.*

Refrigerato iam cerato & raso puluerẽ in mortario miscet, paulatim potius quã inter refrigerandum, ut antè vnguenta dixi.

*Ceratum Galeni stomachicū recipit unguenti nardini optimi, ceree odore & pinguis, & lotæ ana unc. un. si hyems est: si uerò æstas ceree drac. septem, liqua in uase duplici, refrigerato deinde & raso adde pulueris mollissimi aloës, & mastiches ana drach. unam.*

Suc

Succus omphacii aut absynthii quando *Refrige-*  
addenda, in Mesue dixi. Hoc aliter Mesue *rans.*  
cōponit ex Galeno, sed mutatis aliquot sim-  
plicibus & ipsorum pondere.

*Ceratum Galeni stomachicum alterum reci-*  
*pit olei melini, cere albæ lotæ ana unciã unam,*  
*hypocistidos unc. semissem, fiat ceratum.*

Hæc duo cerata stomachica ex Galeno  
vsurpanda potius suaseram, quàm quæ hodie  
fiunt ex Nicolao & Mesue, quanquam &  
id clemens, & efficax fuerit. Illud calidissi-  
mum quod non esse Galeni caryophylla,  
nux moschata, macis, cubebæ, galanga, pla-  
nè indicant.

*Ceratum, stomachicum Galeni ex Nicolao*  
*recipit menthæ, absynthij, maioranæ, stæchados*  
*Arabice, foliorum lauri, chamæmeli, rosarum,*  
*ana manip. unum, cinnamomi, spice nardi, nucis*  
*moschate, caryophyllorum, macis, cubebæ, galan-*  
*gæ ana unc. dimidiam, thuris, mastiches ana unc.*  
*unam, puluerata excipe ladani, cere ana unc.*  
*octo, olei chamæmelini, laurini, spicini, mastichi-*  
*ni, rosati, ana unc. una & dimidia.*

Oleum laurinum, rosatum, chamæmeli,  
cum cera & ladano liquantur, mox igni au-  
fer, & trade mortario, cætera misce multû,  
& diu tundêdo, donec erit glutinosum cum  
oleo spicino, & mastichino.

B s

Ceratum aliud Mesue recipit rosarum, mastiche ana drachmas uiginti, foliorum absynthij siccorum drachmas quindecim, spicæ Indæ drachmas decem, excipe ceræ puræ uncias quatuor, olei rosati lib. ana, & semisse simul igni liquatis, mox aqua rosarum aliquoties lotis, deinde uino ueteri, succo, cydoniorum, & pauco aceti.

## DE EMPLASTRIS.

**H**ÆC emplastrum cum r, & adiectiuè medicamentum, emplastrum sine r, Galeno dicitur, Latinis tamen placuit potius dicere neutro genere emplastrum, quos hinc sequemur. Emplastrum autem est medicamentum corpori admoendum, durum valdè & solidum ex omnibus propè medicamentis, præsertim pinguibus & siccis coactum.

In emplastra enim recipiuntur omnes partium partes, metallica itè & terrea omnia. Multè etiam partes animalium ac interdum animalia tota.

Ex his autem quædam vires solas emplastro distribuunt, vt vinum, acetum, aqua, succi liquidi, hæc enim ad sui consumptionem coquuntur. Alia corpus tantum, & materiam emplastro conferunt, nullam verò aut minimam virtutem largiuntur, vt litha